

Warszawa, 19-09-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7031.36.2022.AT

Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w ciągu ostatnich miesięcy do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracali się rodzice uczniów i uczennic biorących udział w tegorocznej rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Wiele skarg związanych było ze sposobem stosowania przez kuratorów oświaty przepisów art. 148 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.) przewidujących podanie przez nich do publicznej wiadomości corocznie do końca lutego wykazu zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych, organizowanych przez kuratora oświaty lub inne

---

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

podmioty działające na terenie szkoły, które mogą być wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej, oraz określenie miejsc uznanych za wysokie w tych zawodach.

Szczególne osiągnięcia wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej, w tym uzyskanie wysokiego miejsca nagrodzonego lub uhonorowanego zwycięskim tytułem w zawodach wiedzy, artystycznych i sportowych, organizowanych przez kuratora oświaty albo organizowanych co najmniej na szczeblu powiatowym przez inne podmioty działające na terenie szkoły, z wyjątkiem tytułu laureata lub finalisty ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej oraz tytułu laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim, stanowią jedno z kryteriów branych pod uwagę na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego do szkół średnich (art. 134 ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy Prawo oświatowe). Przepisy ustawy pozwalają zatem kuratorom oświaty podejmować decyzje mające bezpośredni wpływ na szanse uczniów i uczennic podczas rekrutacji na terenie danego województwa. Jednocześnie skutkiem jest zróżnicowanie sytuacji kandydatów i kandydatek do szkół średnich w różnych regionach państwa.

W ubiegłym roku szkolnym przedmiotem szczególnego zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich była sytuacja w województwie mazowieckim. Zarówno rodzice lub opiekunowie, jak i organizatorzy konkursów wyrażali swój sprzeciw wobec nieuwzględnienia przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty niektórych konkursów figurujących wcześniej w wykazie. W pismach kierowanych do RPO rodzice, w imieniu swoich dzieci, informowali o odczuwanym przez nich poczuciu krzywdy i braku sprawiedliwości, a także o swojej niezgodzie na nierówne traktowanie. Pojawiał się także postulat publikowania listy konkursów w takim terminie, który pozwoli młodzieży na podjęcie świadomej decyzji dotyczącej udziału.

Nie ulega wątpliwości, że dla uczniów i uczennic z ambicjami ubiegania się o miejsca w najlepszych szkołach, możliwość uzyskania dodatkowych punktów stanowi dużą motywację. Nieumieszczenie w wykazie niektórych konkursów, po długim czasie przygotowań, stanowiło dla uczniów zaskoczenie i mogło wywołać u nich poczucie rozczarowania. Dokonywanie przez kuratora oświaty wyboru w lutym, chociaż zgodne

z przepisami prawa, uniemożliwia uczniom przystąpienie do innych konkursów, nagradzanych umieszczeniem odpowiedniego wpisu na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej.

W odpowiedzi na pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 15 marca 2022 r. (znak: VII.7031.7.2022.AT) Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że wykaz „nie jest tworzony jako katalog lub informacja dla rodziców i uczniów w czym „warto” brać udział, aby mieć pewność dodatkowych punktów. (...) Konkursy, turnieje i olimpiady powinny służyć odkrywaniu i rozwijaniu różnorodnych uzdolnień uczniów, pobudzaniu twórczego myślenia, wspomaganiu zdolności stosowania zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu, a także lepszemu przygotowaniu uczniów do nauki w szkołach wyższego stopnia”. Zadeklarował jednakże, że Kuratorium Oświaty w Warszawie dołoży starań, aby w przyszłym roku szkolnym zgromadzić informację o konkursach organizowanych przez inne podmioty na terenie szkół, np. nie później niż do końca października i we wcześniejszym terminie opublikować odpowiedni wykaz (pismo z dnia 14 kwietnia 2022 r., znak: KOG.5563.29.2022.DP). Można zatem rozważyć takie unormowanie tej kwestii, które wykluczy uzależnienie wcześniejszego terminu publikacji od uznania i dobrej woli poszczególnych kuratorów oświaty.

Odnosząc się do argumentacji Mazowieckiego Kuratora Oświaty należy podkreślić, że uczniowie biorący udział w olimpiadach oraz konkursach przedmiotowych organizowanych przez kuratorów oświaty mają gwarancje określonych korzyści wynikających z uzyskania tytułu laureata lub finalisty, co stawia ich w lepszym położeniu w porównaniu do uczestników wydarzeń organizowanych przez inne podmioty działające na terenie szkoły.

Charakter prawny czynności polegającej na publikacji wykazu zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych nie jest do końca jasny. Jak uważa prof. Mateusz Pilich, „skoro jest on wydawany w celu wykonania przepisów ustawy i stanowi źródło norm prawnych dotyczących treści świadectw szkolnych oraz kryteriów rekrutacji, to uzasadnione byłoby zakwalifikowanie go jako aktu prawa miejscowego

obowiązującego na terenie danego województwa. Jego adresatami są wszystkie szkoły określonego typu i rodzaju z terenu województwa”¹.

Skarżący podnoszą, że publikowanie aktów odnoszących się do ustawowych kryteriów rekrutacji w ciągu trwającego roku szkolnego może budzić wątpliwości w odniesieniu do zasady demokratycznego państwa prawa, zawartej w art. 2 Konstytucji RP.

Zwracają oni w szczególności uwagę na zobowiązanie organów administracji publicznej do publikacji aktów prawnych z odpowiednim wyprzedzeniem oraz podejmowania innych działań w sposób transparentny i zrozumiały dla obywateli.

Stawianie obywateli w sytuacji zaskoczenia może skutkować spadkiem ich zaufania do organów państwa. Kwestia ta była szczególnie ważna w roku szkolnym 2021/2022, z uwagi na większą niż poprzednio liczbę kandydatów i kandydatek do szkół średnich.

Chociaż można zgodzić się z twierdzeniem, że dodatkowe punkty podczas rekrutacji nie powinny być głównym powodem udziału dziecka w konkursie, nie jest również akceptowalna sytuacja, kiedy wybór premiowanych zawodów i konkursów odbywa się na niejasnych zasadach, bez żadnej możliwości kontroli społecznej. Warto również zwrócić uwagę na różnice pomiędzy województwami, dostrzegane przez zainteresowanych (np. wyróżnianie konkursów o określonej tematyce, budzące wątpliwości, nierówny poziom konkursów i zawodów, wyznaczanie różnych progów punktowych uprawniających do tytułu laureata oraz różnej liczby punktów na świadectwie²).

Z uwagi na powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o informację, czy Ministerstwo Edukacji i Nauki rozważało dokonanie zmian przepisów dotyczących publikacji wykazu zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych. Będę także wdzięczny za informację, czy do MEiN wpływały skargi obywateli dotyczące przedstawionego problemu.

---

¹ M. Pilich (red.), *Prawo oświatowe. Komentarz*, wyd. II Opublikowano: WKP 202.

² J. Suchecka „Ekologia już passé, teraz na topie konkursy biblijne i patriotyczne. Wygrywają 7:3 z wolontariatem”, 16.05.2022, <https://tvn24.pl/premium/rekrutacja-do-szkol-srednich-2022-ile-punktow-na-swiadectwie-za-konkursy-to-skomplikowane-5709814> (dostęp: 13.09.2022).

Z wyrazami poważania

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/